

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 692

Archeologienota Fietssnelweg F204
(noord) te Hoeilaart/Overijse
(Vlaams-Brabant)

Programma van Maatregelen

BORIS HOREMANS

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Niels Janssens & Janssens David
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 7 -

1 Gemotiveerd advies

In het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de aanleg van een Fietssnelweg langs de E411 te Hoeilaart, werd door ADEDE bv een bureaustudie en landschappelijk booronderzoek uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

Bodemkundig kan het gebied ondergebracht worden in de Vlaamse Zandleemstreek, die de overgang maakt tussen de meer zandige gronden in het noorden van het land en de meer zuidelijk gelegen leemgronden. Landschappelijk-typologisch kan het gebied ingedeeld worden tot de Brabantse glooiingen, waarbij het projectgebied gelegen is aan de rand van het Zoniënwood. Deze regio kreeg vanaf de negentiende eeuw te maken met belangrijke rooiingen van dit bos, waardoor de streek er in grote mate nog landschappelijk door bepaald wordt. Op basis van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen, stellen we vast dat het gebied doorsneden wordt door insnijdingen in het landschap, die afkomstig zijn van de historische loop van verschillende beken. Deze dalen kennen inmiddels in de meeste gevallen geen doorvloeijing meer. Het projectgebied ligt in het noordwesten op een hoogte van zo'n 100m TAW, om vervolgens meer centraal te stijgen naar een hoogte van zo'n 120m TAW. Naar het zuiden toe daalt het hoogteverloop richting de vallei van de IJ, naar zo'n 80m TAW.

Uit het landschappelijk booronderzoek op 28, 29 en 30 juli 2021 blijkt dat de natuurlijke bodem reeds voor een groot deel werd vergraven tot vaak op relatief grote diepte. De verstoorde lagen bevatten vaak stenen, grind, baksteenfragmenten, cement, plastic etc. Naar alle waarschijnlijkheid is het vergraven van de gronden gerelateerd aan de aanleg van het wegennet en de snelweg.

In de twee boorpunten waar de natuurlijke bodem werd aangetroffen, bleek deze voornamelijk te bestaan uit leemgronden, die dus wel goed overeen komen met hetgeen er gekarteerd staat op de bodemtypekaart.

Op basis van de CAI meldingen die werden weerhouden in de omgeving, lijkt het niet zo eenvoudig een zekere archeologische verwachting naar voor te schuiven. Heel wat van de bestaande meldingen zijn immers hoofdzakelijk kaartindicatoren. Een enkele steentijdvondst werd gedaan een weinig ten noorden van het projectgebied. Gezien de historisch sterk ontwikkelde waterhuishouding, zoals

vandaag nog steeds te zien in het hoogteverloop van het gebied, lijkt de zone rond het projectgebied een zeer sterk potentieel op steentijdvondsten te kennen, maar dit is vooralsnog niet gebleken uit de melding in de Centrale Archeologische Inventaris. Het lijkt er echter op dat dit eerder te maken heeft met een gebrek aan onderzoek dan met een effectief ontbreken van eventuele grondsporen.

Voor latere perioden kunnen we stellen dat het projectgebied gelegen is buiten de gekende bewoningskernen in de buurt, die gezien de historische aanwezigheid van het zoniënwoud, zich zeer sterk concentreerde in enkele duidelijk afgebakende kernen. Zoals te merken op de geraadpleegde historische kaarten, is het projectgebied sinds de achttiende eeuw geheel vrij gebleven van bebouwing. Het projectgebied en zijn omgeving kwamen pas ten volle tot ontwikkeling in de twintigste eeuw, met de aanleg van de grote steenwegen, waarbij de nabijgelegen E411 de meest in het oog springende is.

Het archeologische potentieel bestaat dan ook in eerste instantie tot het aantreffen van sporen die naar een economische activiteit zoals leemontginning en houtskoolmeilers, Smeltovens, ... verwijzen. Activiteiten die in een bosrijke zone meermaals zijn vastgesteld, ook in de omgeving van het projectgebied.

De geplande werken kaderen in de betere ontsluiting van de fietsaansluitingen tussen Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De geplande werken vatten aan op de noordelijke kruising van de Kersenbomenlaan met de Lijsterbessenlaan. De werken in de Kersenboomlaan omvatten enkel de herinrichting van de bestaande infrastructuur en hier worden naast het opbreken van de bestaande verkeersdrempels geen bodemingrepen voorzien. Het plein op de kruising van de Kersenbomenlaan met de Esdoornenlaan maakt eveneens deel uit van de gelande werken. Dit plein, met een oppervlakte van 1370 m², zal worden heringericht met groenvoorziening alsook een WADI, die een oppervlakte zal hebben van zo'n 170m² en een diepte tot 1 meter onder het bestaande maaiveld. Voor de aanleg van deze groenzone zal de aanwezige verharding verwijderd worden, de diepte van de bodemingrepen zullen algemeen eerder beperkt blijven. Voorts worden er 5 parkeerplaatsen ingericht. De bomen die reeds op het plein aanwezig zijn zullen behouden blijven en bij de transformatie van het plein zullen ook nieuwe bomen aangeplant worden ter aanvulling.

De werken vervolgen hun weg naar het zuiden, waar er net ten oosten van de Vlierbeekberg een verhard fietspad zal worden aangelegd. Hiervoor wordt de gracht die naast deze weg loopt gedempt. Het betreft hier een fietspad met een breedte van 4 meter. Zoals blijkt uit de dwarsprofielen blijft de bodemingreep bij de aanleg van dit fietspad relatief beperkt, gezien de meeste delen van het aan te leggen fietspad een weinig zal worden opgehoogd. Binnen deze ophoging wordt een bodemingreep van zo'n 40cm voorzien, inclusief onderfundering. Meer naar het zuiden toe zal het fietspad aangelegd worden binnen de bestaande talud en dit over een afstand van 635m in een zone met een

oppervlakte van ca. 2540m². Hiervoor zou de houtkant deels ontbost moeten worden. De rijweg zal hier ook versmald worden om plaats te maken voor het fietspad, maar aangezien de onderfundering en fundering behouden zullen blijven, zal er hierbij geen ingreep in de bodem plaatsvinden. Daarnaast zullen ook bijkomende wegversmallingen ingericht worden als verkeersregelaars, ter hoogte deze wegversmallingen zullen ook telkens nieuwe bomen geplant worden. Er zal één wegversmalling geplaatst worden tussen de Esdoornlaan en de Keizerlaan en vier tussen de Vliertjeslaan en het punt waar de Vlierbeekberg afbuigt naar het westen, de 4 verkeersregelaars worden geschrinkt geplaatst ten opzichte van de rijweg. Ter hoogte van de Keizerlaan en de Vliertjeslaan zal een fietsoversteekplaats voorzien worden en zal het fietspad met de rijweg verbonden worden.

Waar de Vlierbeekberg afbuigt naar het westen, wordt het fietspad doorgetrokken net ten westen van de E411. Deze zone is momenteel in gebruik als landbouwgrond. Ook voor dit gedeelte wordt het fietspad in belangrijke mate aangelegd op een aan te leggen ophoging. Voor deze zone wordt er enkel meer noordelijk (zie Dwarsprofiel 2) zal het fietspad op een klein gedeelte aangelegd worden op een uitgraving. Hier zal het maaiveld ongeveer een meter verlaagd worden.

In een laatste gedeelte wordt het fietspad doorgetrokken tot de Frans Verbeekstraat. Het natuurlijke maaiveld is hier naar het zuiden toe sterk dalend en binnen de geplande werken wordt het fietspad daarom opgehoogd zodat het fietspad het niveau van de E411 blijft behouden, en dit op zo'n 75m TAW. Het gaat om een afstand van 680m in een zone van ca. 9785m² die tot deze hoogte opgehoogd zal worden. Op deze zone worden dus eveneens slechts beperkte bodemingrepen voorzien. De aanwezige gracht zal gedempt worden. Om de fietsers af te schermen van de E411 zullen geluidschermen tussen de twee in geplaatst worden. Deze zullen geplaatst worden op een ingeheid staalprofiel dat 4m diep zal gaan. Gezien de breedte hiervan eerder beperkt is, zal ook de bodemverstoring die hierbij plaats zal vinden eerder beperkt zijn tot een lange lijn van beperkte breedte.

Samenvattend kan gesteld worden dat ADEDE bvba van mening is dat het projectgebied een zeer beperkt potentieel inzake nuttige kenniswinst kent. Het noordelijke gedeelte van het projectgebied is gelegen binnen bestaande wegenis, waaruit we een zekere verstoring van de historische bodemopbouw kunnen verwachten. Meer zuidelijk blijven grote delen van het projectgebied onverhard, al dient ook hier te worden uitgegaan van een verregaande bodemverstoring, gezien de onmiddellijke nabijheid van de E411. Deze verwachte bodemverstoring werd bevestigd door het landschappelijke booronderzoek dat uitgevoerd werd. Daarenboven blijven de bodemingrepen hier ook relatief beperkt, gezien er voor de aanleg van het fietspad slechts een bodemingreep van zo'n 40

centimeter nodig is, en gezien het fietspad op de meeste plaatsen wordt aangelegd op een aan te leggen ophoging.

Gezien de te verwachten verstoring en de beperkte bodemingrepen, is ADEDE bvba van mening dat verder archeologisch onderzoek niet nodig is gezien het perspectief op nuttige kenniswinst uiterst gering is. De terreinen kunnen daarom vrijgegeven worden om de geplande werken uit te voeren.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel “§5.2 van de Code van Goede Praktijk” is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.